

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 10 april 1919 kl. 12 m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6 i anledning av första kammarens beslut i fråga om åvägbringande av utredning om beredande av kostnadsfri skolmateriel åt barn i folk- och småskolor.

I ovanberörda ämne hade inom andra kammaren under innevarande riksdag väckts följande motioner: *Motioner i andra kammaren.*

av herrar *Vennerström* och *Hage*, som i motionen nr 95 anhållit, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, på vilket sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun må kunna åstadkommas för övertagande helt eller delvis av föräldrarna nu åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och småskolan bekosta erforderlig skolmateriel;

av herr *Berggren m. fl.*, som i motionen nr 96 yrka, att andra kammaren för sin del måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utreda, på vilket sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun må kunna åstadkommas för övertagande helt eller delvis av föräldrarna nu åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och småskolan bekosta erforderlig skolmateriel;

av herr *Eriksson* i Grängesberg *m. fl.*, som i motionen nr 198 föreslå, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning, om, i vilken utsträckning, på vad sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun må kunna åstadkommas för övertagande helt eller delvis av föräldrarna nu

åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och småskolan bekosta erforderlig skolmateriel, samt till riksdagen inkomma med de förslag, som utredningen kan föranleda.

Med anledning av ovannämnda inom andra kammaren väckta motioner hade andra kammarens första tillfälliga utskott hemställt, »att andra kammaren för sin del måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte utreda, på vilket sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun må kunna åstadkommas för övertagande helt eller delvis av föräldrarna nu åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och småskolan bekosta erforderlig skolmateriel».

Denna hemställan hade av andra kammaren bifallits, varefter ärendet överlämnats till första kammaren, som hänvisat detsamma till sitt första tillfälliga utskott.

Motion i första kammaren.

Inom första kammaren hade av herr *Oscar Olsson m. fl.* avgivits en motion nr 85, likaledes rörande frågan om beredande av kostnadsfri skolmateriel åt barn i folk- och småskolor, i vilken motion hemställdes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning, om, i vilken utsträckning, på vad sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun må kunna åstadkommas för övertagande helt eller delvis av föräldrarna nu åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och småskolan bekosta erforderlig skolmateriel, samt till riksdagen inkomma med de förslag, som utredningen kan föranleda.

Denna motion hade första kammarens första tillfälliga utskott företagit till behandling i samband med de förutnämnda inom andra kammaren väckta motionerna och med anledning av samtliga dessa fyra motioner avgivit ett så lydande utlåtande.

Första kammarens första tillfälliga utskott.

»Såsom motionärerna i första kammaren erinrat, har förevarande fråga tidigare varit föremål för omprövning i riksdagen, senast år 1918, varvid första kammaren beslöt att avlåta skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning, på vilket sätt och efter vilka grunder en samverkan mellan stat och kommun kunde åstadkommas för övertagande helt eller delvis av *obemedlade och mindre bemedlade* föräldrar nu åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och småskolor bekosta erforderlig skolmateriel. Andra kammaren beslöt för sin del att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande möjligheterna att, oavsett förmögenhetsställningen, bereda barn i folk- och småskolor kostnadsfri skolmateriel. Ehuru eniga därom att en utredning av berörda fråga vore önskvärd, stannade kamrarna således på

grund av olika meningar rörande omfattningen av den ifrågasatta befrielsen i olika beslut.

Om emellertid en utredning bör komma till stånd — och utskottet vill med hänsyn till vad i ärendet förekommit icke motsätta sig detta — synes dock icke lämpligt, att riksdagen giver bindande direktiv, utan bör utredningen, såsom av den i ärendet hörda sakkunniga myndigheten förordats, vara förutsättningslös. Vad särskilt angår frågan, huruvida alla eller blott mindre bemedlade och icke bemedlade barn böra komma i åtnjutande av den ifrågasatta förmånen, så synes det utskottet så mycket mindre lämpligt att därutinnan binda utredningsarbetet, som det så vitt utskottet kan finna bör göras beroende av utredningens resultat, vilken mening som i nämnda hänseende bör givas företräde.

Andra kammarens utskott företräder såsom framgår av dess utlåtande en mot utskottets avvikande uppfattning, i det andra kammarens utskott principiellt uttalar sig för att alla barn i folk- och småskolan böra komma i åtnjutande av fri skolmateriel. Då utskottet såsom ovan nämnts håller före, att utredningen bör vara förutsättningslös, kan utskottet icke tillstyrka, att första kammaren biträder andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Utskottet får alltså hemställa,

1. att första kammaren icke måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut;

2. att första kammaren måtte för sin del besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning beträffande dels i vilken omfattning behov förefinnes av lättnad i de kostnader, som hittills i regel påvila familjeförsörjare i och för anskaffande av erforderlig materiel åt deras i folkskolan undervisade barn, dels i vilken utsträckning och på vad sätt det kan befinnas lämpligt och möjligt att av allmänna medel bereda lättnader i dessa kostnader, dels ock huruvida och efter vilka grunder en samverkan härutinnan mellan stat och kommun må kunna åstadkommas.»

Denna utskottets hemställan hade av första kammaren bifallits, var-
efter ärendet hänvisats till andra kammaren, som remitterat det till sitt första tillfälliga utskott.

Som av ovanstående framgår har första kammaren icke biträtt andra kammarens i ärendet fattade beslut utan ansett, att den påyrkade utredningen borde förutsättningslöst upptaga frågan, huruvida alla barn eller

endast barnen till obemedlade och mindre bemedlade föräldrar borde komma i åtnjutande av fri skolmateriel. Härav finner man, att första kammaren i år intagit en annan ställning till detta ärende än denna kammare företrädde vid förra årets riksdag, då den uttalade sig för att blott den senare kategorien borde komma i betraktande.

Ehuru utskottet fortfarande vidhåller den uppfattningen, till vilken andra kammaren upprepade gånger anslutit sig, att det allmännas övertagande av föräldrarna nu åliggande skyldighet att för sina barn i folk- och småskolan bekosta erforderlig skolmateriel bör gälla alla barn oberoende av föräldrarnas förmögenhetsställning, anser utskottet likväl, att andra kammaren bör biträda första kammarens beslut och detta på grund av dels att de skäl, utskottet i sitt utlåtande nr 1 angivit, äro så starka, att utredningen otvivelaktigt kommer att utpeka en lösning i överensstämmelse därmed, och dels att frågans lösning är så trängande, att ett ytterligare uppskov icke kan vara välbetänkt.

På grund av dessa skäl får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte biträda första kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 10 april 1919.

På utskottets vägnar:

PER EDVIN SKÖLD.

Närvarande vid detta ärendes slutbehandling: herrar *Sköld, Welin, Andersson*, i Stockholm, *Johanson* i Huskvarna, *Jungnell, Westman, Berglund, Larsson* i Ängelbäck, *Karlsson* i Surte och *Jonsson* i Källering.